

De sacramēto

li sacramēto facere irreuerentiā p aliquaz
immūdiāz: nisi z ipi haberēt lucida in/
terualla in qbus sacramēta recognosce/
rent. **I**te querit. vtrū extrema vinctio
possit iterari. **R**ūdeo fm **T**ho. in. iij.
dist. xxij. Iterari pōt sine aliqua iūria
sacramēti. qz nō habet effectum ppetuū
eo qz sanitas corpis z mētis que sunt ef/
fectus eius amitti pōt. **I**n eadē quoqz
egritudine iterari pōt: si pmo qdem sit in
periculo mortis z euadat. z post recidi/
uū patiat. qz erit qsi alia infirmitas **E**t
sitr si sit egritudo diuturna: vt hydropi/
sis. qz tunc debz fieri quādo videt. p du/
cere ad periculū mortis. z si illud piculū
mortis euadat eadē infirmitate durāte
et postea ad silem statum reducat: iterū
potest inūgi. qz iā est alius infirmitatis
status. qzuis sit eadem infirmitas. **E**t
notandū q magister in ppendio theolo/
gice veritatis dicit. qn sepe qis ad mortem
ifirmatur: sepe pōt inūgi. h in vna ifirmi/
tate nō debet aliqis bis inūgi: nisi eadez
ifirmitas vltra annū ptabat: ita q in
vno āno ppter vnā infirmitatē nequa/
qz bis inūgatur. **S**ed **B**onauētura su
p q̄to redarguit hoc dices. **A**bsurdū ē
q sacramēta regulent fm motū astrozū
Effectus extreme vinctōis **B**
Querit quis sit effectus extreme
vinctōis. **R**espōdeo q est q̄dru/
plex. quoz duos ponit beatus
Tho. sup. iij. di. xxij. z alios duos ma/
gister in ppendio theologice veritatis.
Primus effectus z pncipalis fm beatū
Tho. est sanatio qdam spūalis q̄ daf
ptra quādam debilitatē vel ineptitudi/
nem q in nobis relinquit ex pccō actua/
li vel originali. ptra quā debilitatez hō
roborat p hoc sacramētū. qz hoc robur
grām facit q nō patit secū pccm. **I**deo
ex psequenti si inuenit peccatū aliq̄d veni/
ale vel mortale q̄ ad culpā tollit ipm dū
mō non apponat obex ex pte recipiētis
Scdarius aut effectus est sanitas cor/
palis. h̄c tū nō inducit nisi fm q̄ expe/

dit ad finem pncipalez. s. spūalem sana/
tionē. z tūc sp̄ eam inducit. dūmō nō fit
impedimentū ex pte recipiētis. z licz in
ipō multe fiāt inūctiones: vltima tamē
est formalis respectu oīm pcedētium. z
agit in virtute earum **E**t ideo in vltima
vinctōne grā infundit que effectū sacra/
mēti prebet. **H**ec btūs **T**ho. **T**er/
tius effectus fm magistrū in ppendio the/
ologice veritatis est. qz valz hoc sacramē/
tum ad deuotōem excitādam **Q**uar/
tus effectus est. qz valet ad velociorē trā/
situm ad celum

De sacramento

ordinis. z de dignitate sacerdotū **A**
Uos estis genus electū. rega/
le sacerdotū. gēs sancta. ppls
acq̄sītōis. i. **P**e. ij. **I**n istis ver/
bis ostēdit nobis btūs petr⁹
p̄rogatiuā z dignitatez ordinis sacerdo/
talis. **E**t licz oēs hoīes sint genus dei
soli tamē sacerdotes sūt genus electuz a
deo. **U**n sciendū. qz sicut sunt nouē cho/
ri āgeloz in celo. sic sūt nouē dignitates
sacerdotū **P**rima est. qz sacerdotes sunt
sup omnes reges z pncipes terre. **H**ie/
re. i. **E**go p̄stituā te sup oēs gentes z re/
gna vt euellas. s. malos mores z vicia. z
dissipes hereses. z edifices bona opa. z
plātes p̄tutes in aiabus. **I**te pz. qz dig/
nitas sacerdotalis habz reges facere et
p̄secrare. sed oēs reges nō p̄nt sacerdotē
facere. **I**n signū qz maiores sint: tūc non
est iam pnceps ad eo potēs qn tenet cer/
uicem suā in p̄fessione humiliare coram
sacerdote loco dei. qz est vicarius eius.
Un breuit de⁹ exaltauit sacerdotes su/
per oēs hoīes. **U**n qdam doctor. **S**a/
cerdos ē altior regibz. felicior angel. crea/
tor creatoris **S**cdō honorauit eos
in t̄palibz. qz illa q̄ de⁹ sibi reseruauit. s.
decimas. oblatōes. testamēta. z p̄miti/
as. z alia patrimonā crucifixi: gratis il/
lis p̄tulit p̄ sustentatōe corpis. vt illi sine

labore cū alios hoīes laborare oportet
 p̄ sustentatōe corporis quieti? do serui/
 ant in sp̄ialib. ¶ **Tertio** hōrauit eos
 in emunitatē p̄ferendo. q̄ null? fren? p̄n
 ceptis sup̄ eos iurisdictionez habeat. nec
 rex nec p̄nceps. nec aliq̄s hoīm seculari
 um audeat manus suas violentē in eos
 mittere. etiā in minimū. i. i. acolitū. Op
 positū faciēs ex facto est excōicatus ma
 iori excōicatione tam in celo q̄ in terra
Sic et̄ p̄tegit eos: q̄ nullus audeat e/
 os p̄urbare verbis vel factis. **Quo** dñs
 opprobriū ill' illatū q̄si sibi reputat fecim
Uñ dñs dicit p̄ p̄ham **I**acha. ij. **Q**ui
 terigerit vos tāgit pupillā oculi mei. p̄s
Nolite tangere x̄pos meos. et i p̄phetis
 meis nolite malignari. **Quare** etiā nec
 verbis sunt molestandi: s̄ honorādi: vt
 dicit dñs ad moysen et aaron. **B**ndicaz
 bndicētibus vos. **Uñ** Hen. de firma.
 sup̄ q̄ro p̄cepto dicit. **U**e illis q̄ sac̄do
 tibz et religiosis detrahūt diffamāt ruri
 sus crucifigētes filiū dei i semetips̄s. vt
 ait apl's. **D**etrahētes ei sacerdotibz x̄p̄z
 coronāt. inferētes eis iniurias x̄pm cru
 cifigūt. **C**ōuiciātes eos: x̄pm p̄spuunt.
Exprobrantes eos et hūtes eos exolos
 ch̄ristū lancea transfigūt **Uñ** etiā ab ec
 clesia sacerdotes sunt p̄uilegiati int̄tū
 vt quicūq̄ p̄ libertatē cleri statuta faci
 unt vlt̄alia fiant. excōmunicatōez iur
 runt. **I**tē null? p̄ncipiū seculariū audeat
 exactōes facere in clez. **I**tē nec aliq̄s de
 ber pedagū recipere a clericis. alias in
 currunt sn̄iam excōmunicatōis nec a p̄
 dicta excōmunicatōe absoluti p̄nt: nisi
 plene restituerint ¶ **Quarto** honorauit
 eos in hoc q̄ cōmisiit eis aīas fidelīuz. i.
 ecclesiam sc̄tam. **Uñ** **C**hryso. **C**elo et
 angel' et omī creatura honorabilior ē ec
 clesia. **X̄ps** ampli? ecclesiam diligit q̄ se/
 ip̄m. **Uñ** venit de celo in fr̄a. et 33. anis
 p̄ ea fuit. et tandē amarā mortē p̄ ea
 sustinuit. **E**t iā dat ei corpus suū i abū
 et sanguinē suū in potū. **E**t post h̄c vi/
 tā dat ei sc̄ipm in celo in p̄mū. **I**nsuper

h̄c dilectā ecclesiam cōmisiit sacerdotibz
 cū oībz donis. i. sacramētis. **S**ol? enim
 ordo sacerdotal' ex officio h̄z baptizare:
 q̄uis in necessitate cuiuslibet liceat. **I**tē
 solus h̄z p̄ferre sac̄m p̄firmatōis. **I**tē
 solus h̄z p̄fessiones audire: et a p̄ccis ab
 soluere. et p̄nias int̄gere. vñ **J**ohis. 20.
Accipite sp̄m sc̄m et quoz remiserit' p̄cc
 cata remittunt' eis. **I**tē sol' h̄z p̄origere
 sac̄m extremē vncōis: et sic de alijs **I**n
 hac dignitate incomph̄sibili eos hono
 rauit singularit' p̄ oībz hoīb **Uñ** **D**af
 f. **V**os estis lux mundi. **S**ic mund?
 nihil est sine luce. sic ecclesia nihil sine sac̄/
 dotibz: ¶ **Quinto** hōrauit eos i hoc q̄
 vult vt districte obediāt eis loco sui ab
 oībz hoīb cuiuscunq̄ stat' et p̄ditōis fir
 erint. **L**uc. x. **Q**ui vos audit me audit.
 et q̄ vos sp̄nit me sp̄nit. **A**ug?. **Q**uicq̄
 nō h̄z pastoris est p̄hibere nefiat. greg?
 audire nefaciat. **E**rgo obediendū ē eis
 tāq̄ x̄po q̄n p̄cipiunt hoīb sc̄tinare. se
 stiuare: et sic de alijs. **I**do cōminat' dñs
 inobediētibz et rebellibz **D**euf. i. 7. **Q**ui
 sup̄bierit: nolēs obedire sacerdotis im/
 perio morte moriat'. **E**xemplū d' dathā
 abyron. et chore. q̄ rebelles fuerūt moy
 si et aaron. **E**t fra se aperuit: et viuos ei
 os absorbit. ¶ **Sexto** honorauit eos
 dādo eis potestatē ligādi et soluēdi. ma
 thei. 18. **Q**uodcunq̄ ligaueris super t̄
 rā: erit ligatū et in celis. et quodcunq̄ sol
 ueris sup̄ t̄rā. et c. **H**ec p̄tās ligādi atq̄
 soluēdi vno mō intelligit' de excōicatioe
 q̄ est gladi' sp̄ial'. et est multū timenda
 p̄t' q̄nq̄. hoc quere. **A**l. **A**līo modo
 h̄c p̄tās intelligit' de absolutōe p̄ccoz.
Uñ ep̄s q̄n ordiat sacerdotes exufflat
 in eos dicēs illud. **J**ohis. 20. **A**ccipite
 sp̄m sc̄m. quoz remi. pec. et c. ¶ **S**
Septimo honorauit eos i hoc: q̄ no
 minant' in sc̄pturis sanctis angeli. **Uñ**
Breg?. **O**ēs qui sacerdotij noīe cēsēt
 angeli nominant'. **Q**uare aut' angeli no
 minant' ? **R**ñdeo: q̄ h̄nt similitudinē
 cū angelis. **P**rīmo. q̄ officium angeli ē

De sacramento

ministrare deo hominibus. **Quia** sicut in Ap[osto]l[ic]o
Omnes sunt administratorij spiritus. Sic
et sacerdotes habent ministrare deo die
nocturne et hominibus cum sacramentis.

Secundo quod angelus est vita purus sic et
quilibet sacerdos tenet esse castus: quod est
vita angelica. **Ambrosius.** Qui non nubunt ne-
que uxores ducunt sicut angeli in terris sunt
Damascenus. li. 4. **A**nuptijs abstinentia
est angelorum imitatio. **Tertio** angeli ha-
bent informare et ammonere omnes per bona
inspirationem. sic et sacerdotes per verba dei
Quarto angeli habent deum laudare. ps.
Laudate deum omnes angeli. Sic et sacerdo-
tes quotidie sub peccato mortali tenent pro-
uere septem horas canonicas in laudem dei.

C Octauo honorauit eos in hoc quod
sacerdos aliquo modo est filius marie virgini.
Primo: quod sic beata maria per quod quod beata co-
cepit in hunc christum. **Lu. i.** Fiat mihi secundum ver-
bum tuum. sic sacerdos perficit per quod quod beata ha-
ret corpus christi. **Et** sic immediate post consensum
marie fuit totus christus in utero eius. sic im-
mediate post plantationem verborum consecra-
tionis transsubstantiat panis in verum cor-
pus christi. **Secundo** sic beata virgo post partum
christum portauit in manibus suis: et in prese-
pe collocauit. et eum e converso leuauit. Sic
sacerdos post consecrationem leuat christum. et
locat eum e converso. et portat. et tractat cum
manibus suis. **Tertio** sicut beata virgo fu-
it sanctificata in utero antequam conceperet christum. sic
sanctificauit tabernaculum suum altissimum.
sic sacerdos antea ordiatur antequam consecrat.
quod sine ordine nihil consecraret. **Ergo** laicus
quod natus est sanctus nihil ageret: et si verba con-
secrationis proficeret. **D** **C** **H**ono hono-
rauit eos super angelos. et est aliquo modo super
dignitatem beate marie virginis. **Primo** in di-
gnitate custodie. **Sacerdos** enim habet cu-
stodire populum a ias. sic episcopus totum episcopa-
tum. papa totum mundum. plebanus totam par-
rochiam. **Bernardus.** Quod digni custodes qui
tam solliciti pugnant: ut anima sibi creditas
a morte eterna custodiant. Sed angelus tam-
quam habet custodire unam animam. **Bernardus.**

Magna dignitas animarum: ut vnaqueque
ab ortu natiuitatis in custodia sui habeat an-
gelum deputatum. **Secundo** in sumendo et tra-
gendo corpus christi. **Angelorum** enim est videre
deum. **Mat. i. 8.** **A**ngeli eorum spiritus vident fa-
ciem patris mei qui in celis est. **Sed** in hoc sac-
dos maior est angelo. quod ille videt. iste autem
tractat: et cum hoc sumit. quod non quod sic datum
est alicui angelo quod sic sumat. sed sufficit ei
deum contemplari. **Tertio** in consecrando cor-
pus christi. **In** hoc sacerdos non solum an-
gelos. sed etiam virginem mariam matrem christi
sibi aliquo modo precellit. **Quod** ei nec alicui ange-
lo data est talis potestas perficiendi corpus
christi. **Unum** minimum sacerdos in terris potest
hoc quod non potest maximus angelus in celo
Bernardus. **O** veneranda dignitas sacerdotum
in quorum manibus dei filius tamquam in utero vir-
ginis incarnatur. **Bernardus.** Ille qui creauit
me: dedit mihi creare se mediante me. **O**
venerabilium manuum scitudo. et felix exer-
citiu. vbi sacerdos tractat dei filium. **Augustinus**
dicit quod in consecratione sacre hostie tota
curia celestis sibi seruit: et dominus celi ad eum
descendit. **Ambrosius.** super lucam. **N**on dubites
assistere angelos qui assistit christus in altari.
sed qui immolatur. **Unum** christus potest dicere cuius
bet sacerdoti illud **Elas. i.** **Q**uid ultra de
huius faceret non feci. etc.

De malis sacerdotibus fornicariis
et concubinariis.

Verum ut ordiatur exorsus in peccato
mortali possit sine peccato uti ordi-
ne suscepto. **R** **U**ideo sicut **Thom.**
in. 4. di. 24. **N**on potest. nam factum est illud pre-
ceptum. **Deut. 16.** **I**uste quod iustus est exequis.
Indigne enim sacrum tractat. **N**ec in hoc aliquid
quod potest dispensare. quod est de iure naturali: ut
homo sanctam sanctam tractet. **Unum** talis quod natus est actus
alicuius ordinis facit peccat mortaliter. ut qui
tangit res sacras quasi suorum officio pec-
cat mortaliter. **Secundo** autem si aliquo necessitate
aliquid sacrum contingeret vel exequeret in illo ca-
su qui etiam laicis liceret: puta si baptizaret
in articulo necessitatis vel corpus christi de terra
colligeret. **C** **C** **o**cordat **A.** et **R**aymundus.

Sciendū q̄ etiā dicit certissime cō-
stat q̄ sacerdos fornicari? etiā q̄ntūcūq̄
q̄ occult? v̄l etiā sacerdos ex̄ns sciēter
in quocunq̄ p̄ccō mortali nō dū p̄p̄tri-
tus nec dignā agēs p̄niam v̄t optet i eo
q̄ baptizat ā absoluit p̄fitētes v̄l p̄dicat
aut m̄rimonia solēnizat: vel sac̄m eu-
charistie v̄l extreme unctionis p̄bet. vel
mortuos sepelit. aut mulieres post p̄tuz
introduc. v̄l aquā. v̄l salē i d̄nica exorciz-
at. aut p̄tm asp̄git. v̄l cādelas in festo
purificatiōis aut ramos i die palmarū v̄l
ignē aut cereū v̄l baptismū in vigilia pa-
sche v̄l p̄thecostas b̄ndicit. v̄l q̄d ma-
ius oib; his ē missaz celebrat. aut sac̄m
eucharistie p̄secrat atq; sumit. In oib;
istis nec nō actib; alijs q̄ sacris ordinib;
st̄ annexi. aut in q̄libet ip̄oz singularit̄
quēlibet exercēdo peccat mortalit̄. Et
toritēs q̄ntēs aliquē actū v̄t minister ecclē
exequit̄ z exercet Sic ex dicit̄ sc̄i Tho.
d̄ aq̄no. v̄t sup̄ manifestissime cōprobat̄
aceriā nō solū in p̄scriptis actib;. s̄ etiā
p̄m Dyoniū q̄n z q̄ntiens ad aliquem
h̄mōi actū exercendū aliquā vestē induit
siue sumit. v̄t v̄l albā v̄l manipulū v̄l sto-
lā aut casulā. aut alias sacras vestes cō-
municat v̄l diuisim. Q̄d reuera sat̄ ē hor-
rendū z stupēdū atq; etiā piculosū z val-
de. In tali videlicet statu atq; dignitate
torz tātis crimib; subiacere atq; iplica-
ri. In nō imerito d̄r. Quāto altior gra-
dus tāto sublimior casus. **S**acerdos incōtinēs z fornicari? ē suspēsus
sp̄o iure. z missa ei? nō debet audiri. v̄t
p̄ extra de cohabitatiōe clericoz z muli-
erū. c. vestra. Audiēs at̄ missam ei? pec-
cat mortalit̄. p̄m Tho. i. x. q̄ d̄libeto. q̄-
8. Hoc at̄ intelligit̄ de publicis fornicari-
ijs. Querit̄ si talis celebret: v̄t fiat ir-
regularis. R̄ndeo q̄ sic. **H**ec Wilhelm?
Querit̄ v̄t ep̄s possit cū talib; dispēsa-
re. R̄ndeo q̄ sic. Ex q̄ dispēlatiō in h̄ ca-
su nō est p̄hibita. Et iura q̄ inueniunt̄
in p̄rariū illa p̄cedūt d̄ suspēso ab hoīe:
nō a iure. q̄ iura benigni? solēt agē q̄

hoīes. **H**ec Wilhel. Querit̄ v̄t clericus
q̄ expēdūt patrimonium crucifixi cū mere-
tricijs teneant ad restitutōem. R̄ndeo
q̄ clericus q̄ res ecclē dāt nō solū meretrix-
icij. s̄ etiā histronib; v̄l et̄ suis p̄sāguis-
neis nō p̄t naturā sustērandā. s̄ v̄t fac-
ant eos diuites de patrimonio crucifixi
raptores sunt. z tenent ad restitutōem.

S Querit̄ v̄t faciāt restitutōem.
R̄ndeo si h̄nt patrimonium seclare. v̄l alē
q̄d de artificio vel labore manuum: de
istis possunt restituere. Sed de reb; ec-
clesie n̄ sufficit restituere q̄ quicq̄d eis su-
perest s̄ sup̄ra victū z vestitū. hoc debet
dari pauperib;. Nisi tūc subtraherēt sibi
ibi de necessarijs. v̄l nisi res quas habi-
erunt d̄ patrimonio vel de artificio expē-
dissent in vsus ecclē. **H**ec Wilhelmus.
Querit̄ concubine sacerdotū teneantur re-
stituere que a sacerdotib; pro tali illicito
ope recipiunt. Respondet̄ s̄ Raymū
dum q̄ sic. Nam fornicarie z huiusmo-
di turpes persone tenentur restituere ip̄se
ecclē: nisi forte eis fuerit datum causa es-
lemosyne in summa necessitate. q̄ tunc
fuit debitū. **I**dē Hostien. Queritur. si
notori? fornicator possit absolvere. R̄ndeo
q̄ non. q̄ suspēsus ē quo ad se z etiā
quo ad alios. v̄t habetur extra de co-
habitatiōe clericoz. c. quesitum. Et sciēdū
q̄ magister in cōpendio theologice veri-
tatis dicit̄ q̄uis oēs sacerdotes habeāt
claves: nō tū omnes p̄nt ligare z soluere
sicut excommunicati. suspēsi z heretici
damnati. hoc at̄ non est p̄t defectū or-
dinis: sed quia non habet materiā. s̄
subditos qui auferuntur eis cū excomū-
cant. possunt tamen baptizare. q̄ hoc ē
sacramētū necessitatis. possunt quoq; ta-
les eucharistiā p̄secrare. q̄ hoc substan-
tialit̄ adheret ordini. ligare aut̄ z soluere
adheret ordini accidentalit̄.

De sacramento matrimonij.

Matrimonium honorauit deus
multipliciter. Primo in hoc. q̄
ipse per se instituit. Secundo.